RB5039

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/b24935578

Glasgow
University Library

VIA VERITAS VITA

RB 5039

TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE

DE

RHEUMATISMO ACUTO.

TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE

DE

RHEUMATISMO ACUTO:

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE DIGNISSIMI VICE-CANCELLARII,

ARCHIBALDI DAVIDSON, S. S. T. P. P.

ET COLLEGII GLASG. *Praefecti;*

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu,*
Et Nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE *Decreto;*

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS;
IN COMITIIS
UNIVERSITATIS GLASGUENSIS,
ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JOHANNES LORD, A. M.

ANGLUS,

SOCIETATIS MEDICAE EDINBURGENSIS SOCIUS.

Ad diem iv. Maii, hora locoque ſolitis.

Ad att[illegible] omnia facta [illegible]

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS,
EXCUDEBAT ANDREAS FOULIS,
ACADEMIAE TYPOGRAPHUS
M.D.CC.XC.

JACOBO BILLINGE,

ET

DAUNTESEY HULME

CONSANGUINEIS SUIS

APUD MANCUNIUM

NECNON

JOHANNI CALLANAN, M. D.

APUD CORCAGIAM

MEDICINAM FELICITER EXERCENTI

HOC OPUSCULUM SACRUM ESSE

VOLUIT

JOHANNES LORD.

DE

RHEUMATISMO ACUTO.

FORTASSE parum neceſſarium videbitur de morbo ſcribere, cujus et hiſtoria, et modus medendi in genere tam bene nota ſunt: quoniam autem ipſe ſaepius illius ſaevos paſſus ſim dolores, jure quodam obſervata tradam de hiſtoria pariter ac curatione, quae, ut ſpero, attentione non prorſus indigna habebuntur.

DEFINITIO MORBI.

Clariſſimus Cullenus, nuper defunctus, cujus immenſum ingenium, laborque adſiduus, in praxeos medicae emendatione adhibita, perpetua ſervabuntur memoria, illis praecipue, quibus felicitas contigit, doctrinam ſimul ac voluptatem ex efficaci illius eloquentia, et infinita rerum cognitione hauriendi,—in ſua ſynopſi noſologiae methodicae, hunc morbum in ordine phlegmaſiarum collocatum, ſic definivit.

Morbus, ab externa et plerumque evidente cauſa; Pyrexia, dolor circa articulos, muſculorum tractum ſequens, genua et reliquos majores, potius quam pedum vel manuum articulos infeſtans, calore externo auctus.

HISTORIA MORBI.

In hiſtoria morbi ſcribenda, phaenomena manifeſta et naturalia, ſumma cura annotanda ſunt. Neque enim aut cauſae morbificae, aut indicationes curativae attingendae erunt, niſi ſymptomatis propriis prius certe diſtincte perfectis; quorum ne minutiſſima quidem neglegi debent.

Rheumatiſmus antiquis minus perfecte notus fuiſſe videtur. Hiſtoriae ab illis traditae valde imperfectae ſunt, cumque hiſtoriis, ut veriſimile eſt, Podagrae et Catarrhi confuſae. Quare et modus medendi parum idoneus, et ad morbum diuturniorem reddendum aptus.

Primus Botellus catarrhum, ut tum audiebat, inflammatorium diſtinxit, venaeſectionemque laudavit. Ballonius autem, medicus Gallus, qui initio ſaeculi decimi ſexti vixit, primus hunc morbum luculenter deſcripſit, et a Podagra ſejunxit; hic verbo Rheumatiſmi utens, morbum inflammatorium indicavit, et conſilium medendi iniit rationi conſentaneum, venaeſectione, et regimine juſto. Hunc ſecuti ſunt Riverius aliique;

in his imprimis magnus ille Sydenhamus, qui naturam morbi pleni depinxit, ejuſque medelam emendavit et auxit.

Hic Rheumatiſmum in duas ſpecies, Acutum et Chronicum, dividit, ſingulaeque harum ſuam et diverſam medendi rationem rite propoſuit. Mihi de illa praecipue diſſerendum.

Rheumatiſmus acutus borealis caeli incolas maxime adoritur; per magnam Britaniam et Hiberniam bene notus; calidis regionibus perraro viſus. Graſſatur imprimis, autumno et vere, hyeme rarior, continuato gelu; tempeſtati variae, praeſertim pluvioſae, familiariſſimus. Aeſtate interdum adparet, tempeſtate diu mutabili exiſtente.

Uterque ſexus obnoxius; ſequior tamen obſervatur ſaepius colaborare. Ingruit maxime a tempore pubertatis, ad annum triceſimum quintum, et nonnunquam quadrageſimum, vix vero poſtea. Interdum ſed perraro ante pubertatem viſus. Ipſe duo exempla decennium cognovi, et quidem graviſſima. Omnis corporis habitus in eum proclivis, imprimis vero ſanguineus. Plerumque incipit a ſymptomatis pyrexiae; rigore, languore &c, quae calor, ſitis, inquies, cutis arida &c. pulſus plenus, frequens, et plerumque validus excipiunt.

Cum his quoque interdum Vertigo, et cibi nauſea. Lingua areſcit, et cruſta alba obducitur. Simul dolor indiſtinctus, vel potius ſenſus ingratus, ſaepe adeſt inter humeros, tanquam ſcapulae ad ſe invicem attra-

herentur. Moleſtus quoque ſenſus alterum latus adficit, juxta vertebras lumbares, quem aegrotus frequenter poſiturae corporis ſedentis incommodae tribuit, ſaepiuſque hujus mutatione levamen quaerit, ſed fruſtra. Hos ſenſus plerumque excipiunt poſt unum alterumve diem, interdum autem eadem nocte, dolores diverſarum corporis partium; maxime autem juncturarum majorum, talorum, genuum, carporum, cubitorum, humerorum.

Hi dolores nonnunquam, priuſquam ſymptomata pyrexiae apparuerint, aegrotum adoriuntur; tunc vero Rheumatiſmus plerumque minus gravis fit. Dolores ſaepius ingruente nocte incipiunt; alternaque vi, curſum muſculorum ſequentes, varias juncturas afficiunt; nimirum tali et genu, carpi et cubiti. At non raro ſingula junctura caeteris plus patitur. Aegrotus valde irrequietus, ſemper poſituram artus affecti mutare geſtit; metuit vero doloris maximum augmen, vel minimo motu induci ſolitum. Dolore perſeverante, tumor non parvus, nec ſine rubore, juncturas affectas circumdat; tunc vero aeger paululum levatur; et verſus Auroram ſomnum capit citra requiem, dolore ſaepe interpellatum. Hic enim, licet minus quam ante, torquens, tamen interdum pergravis. Luce veniente, dolores adhuc moderatiores fiunt; ut aeger ſperare incipiat, vim morbi jamjam tranſiiſſe. Sed die veſperaſcente, modo crudeli ſpe ſua exuitur; dolor ſenſim et alias juncturas occupat, miſerique cruciatus, ſi fieri licet,

geminantur. Quae partes priore nocte doluerant, licet nunc doloris expertes ſint, quamdiu immotae reſſitent, tamen vel minima ſitus mutatione, aegrum miſere torquent, propter immenſam ſuam irritabilitatem. Circa tempus uſitatum, mane remiſſio fit, cum intervallis manens uſque ad ſolitam veſpere exacerbationem; tum vero dolores, vel alias juncturas, vel illas quae initio afficiebantur, occupant. Et ſic crudelis morbus interdum tanta celeritate et vi augetur, ut miſer, horrendis cruciatibus laceratus graviſſimos ploratus edat, mortem enixe exoptans, quam rerum deſperatarum unicum ſolamen credit. Tandem fere omnes extremorum cum ſuperiorum, tum inferiorum juncturae, ita afficiuntur, ut ne caput quidem ex pulvinari tollere queat, ad ſitum immenſam reſtinguendam. Infantis inſtar a manu miniſtri et potus et cibus aegroto ingerendus. Stratorum pondus intolerabile; quae neceſſe ſit ut variis artificiis impediantur, quo minus artus dolentes premant; et oportet artus pulvinaribus mollibus ſuffulcire; ut ea ratione, quoties aegro lubet, moveri a ſervis poſſint. Quamvis adhuc omnibus autoribus ſententia fuit, quam et Cullenus in Definitione curate memorat, dolores externo calore augeri, tamen de illa multum dubito. Quin potius credo, calorem rite applicatum perutilem eſſe, et dolores ſummopere levare. Doloris augmen equidem linteorum ponderi et maxime poſiturae corporis reſtrictae tribuo.

Nam et in ſanitate, ſi cujus artus diutius unum eundemque ſitum ſervarint, muſculi, quotquot agunt, ſatigantur, et ſenſus ab hac re oriundus ſenſim peringratus fit. Quare cum in lecto ſumus, et ſomno ſopiti, natura dirigente verſamus nos huc illuc, muſculos diverſos alternatim contrahentes et laxantes; quae res quieti et corporis refectioni multum favet; alias enim maxima noctis pars irrequieta foret.

Irrequies neceſſario inter caetera dolorem ſequitur; nam quum mens ſenſum ingratum rejicere ſtudeat, levamen quaerit per ſitus mutationem.

Aegrotus interdum e lecto ferri optat, ſublevationis gratia, ſed ipſius motus vel ſola cogitatio terrore eum implet. Poſtulat haec res multos adjutores, a quibus in laneis tegminibus ſumma cura portetur, ſitu horizontali, vel minimum motum graviorem caventibus, a quo, dolore non tolerando afficeretur. Haec ſitus mutatio ad tempus levamini eſt. Sed ſumma cura opus eſt, ne aer frigidus ulli corporis parti admoveatur, qui certo certius dolores auget. Aegrotus extra lectum poſitus aliquantum refectus videtur, ut levamen breve accipit; quod tamen mox taedium ſequitur, et cupido in lectum revertendi, qui, quod recenter ſtratus eſt, per breve ſpatium pergratus videtur. Atque ſic hic morbus tam ſaevus varia vehementia continuatur per plures dies, imo nonnunquam ſeptimanas. Interdum muſculi intercoſtales afficiuntur cum magno inter

inſpirandum dolore in latere, pleuritico non abſimili.—Alias, muſculi occipitales et cervicales afficiebantur, cum ſumma aegroti moleſtia. Sed hi dolores, ut qui juncturas afficiunt, paucis horis mitigantur.

Hic morbus nonnunquam per metaſtaſin internas occupat partes Quam rem et Clariſſimus Gregory in clinicis praelectionibus memorat, et Clar. Home in clinicis experimentis, exemplis quibuſdam firmat. D. Macbride quoque loquitur de tali metaſtaſi alternis vicibus inteſtina torminibus crudelibus et vehementi diarrhoea, carnoſas vero corporis partes acutis doloribus afficiente; ventre tranquillo, artus doloribus cruciantur; his autem recedentibus, redeunt tormina et profluvium. Qua ratione aegrotus per plures ſeptimanas torquetur et hauritur.

Ipſe exemplum memorabile hujus generis vidi, quod in fine diſſertationis hujus narrabo.

Duratio Rheumatiſmi Acuti, ut antea dictum fuit, incerta eſt, nec plerumque tanta vi ſaevit. Sed in morbi decurſu, utriuſque lateris juncturae ordine afficiuntur, ſaepe iteratis vicibus, donec morbus paulatim recedit, aegroto debiliſſimo manente. Sub initium urina rubra, poſt paucos dies magnam vim materiae lateritiae depouit. Quod tamen non ſine intermiſſione fit; nam inter exacerbationes rurſus ſine ſedimento rubet; Urina, ut videtur, cum remiſſionibus et exacerbationibus alternans. Alvus fere ſemper per totum morbum adſtricta, quod ſymptoma aegrotus augere videtur,

ne dejectionibus ejuſmodi moleſtiam capiat. Sudoris aliquid, maxime noctu, ab initio morbi, ſed in parte corporis tantum, et ut videtur a doloris exceſſu, ea citra levamen.

Mens per totum morbum ſaniſſima, et animus haud demiſſus per remiſſiones. Tuſſis moleſta interdum urget, et aegrum miſere torquet. Dolorem, ruborem et tumorem tegumentorum circa affectas juncturas ſequitur diſpoſitio aliqua ad ſudorem, ſub finem morbi augere viſa; quae evacuatio, ſi magna fuerit, evidenti eſt auxilio.

DIAGNOSIS.

Juſta et adcurata morbi ab aliis diſtinctio, qui multis ſimiles putandi, tamen examine magis exquiſito in diverſa, ſymptomata facto, valde diverſi inveniantur, tum quoad cauſas, tum effectus et medendi rationem, medicinam facienti maxime neceſſaria eſt. Sine hac, incerto pede gradietur, et ſaepius in errores periculoſiſſimos incidet. Non tamen difficile eſt hujus morbi diſcrimen.

Nam ſoli hi morbi, Podagra, Syphilis et Scorbutus eum referunt. A podagra diſtinguitur, quod homines vegetos occupat, quod evidenter a frigore oritur, quod maxime magnas afficit juncturas, quod ſaepe ab una ad alteram juncturam movetur, quod muſculorum ſi-

tum ſequitur, quod ſaepius foeminas invadit, denique, quod generali diatheſi phlogiſtica ſtipatur. Contra, podagra raro ante tiiceſſimum quintum annum oritur, plerumque adhuc ſerius, hos praecipue afficiens, qui pigri ſunt et luxurioſi, raro mulieres. Occupat imprimis juncturas exiguas, pedum praecipue morbus. Hereditarius eſt, et aegrotus per intervalla eidem eſt obnoxius. Rheumatiſmus quidem interdum hereditarius ſed rariſſime, et redire ſolitus, ſed ob frigus. In podagra quoque morbus fere localis eſt, ſyſtemate patum turbato, praecedente ſaepe aciditate ventriculi cum languore, torpore cruris et femoris, venis cruris pleniſſimis. Die ante paroxyſmum appetitus eſt ingens, et lachrymae oculos complent, aegrotuſque iracundiae et aegritudini obnoxius. Denique paroxyſmus incipit poſt mediam noctem, et omnium primum pedis pollicem occupat. Quibus rebus conſideratis, diſcrimen podagram inter et rheumatiſmum facile patebit.

A Syphilitide facile diſtinguitur: nam in hac dolores profundiores et in centro oſſium artuum poſiti ſunt. Oſſa cranii ſaepe afficiuntur; et plerumque nodis et exoſtoſi ſtipatur. Dolor tactu non augetur, porro et hoc diſtinguitur, quod aeger antea lue venerea laboraverit. Rheumatiſmus non oſſa ſed ligamenta et aponeuroſes juncturarum tendineas afficit. Scorbutus nunquam non lividis maculis in multis corporis parti-

bus ſtipatur, ut et gingivis ſpongioſis, preſſione minima ſanguinem effundentibus, magna debilitate, frequenti haemorrhagia, &c. quae omnia in Rheumatiſmo nunquam apparent. Rheumatiſmus acutus, niſi ſumma cura adhibita, in chronicum abit, ſed hae ſpecies facile a medico conſiderante diſtinguentur. In chronico nulla pyrexia, ſaltem non multum, nullus rubor, tumor vix ullus; dolores paucas juncturas occupant, non ſolent locum mutare; artus plerumque frigent, et dolores ſemper calore levantur; pulſus mollis, debilis. Caeterae affectiones locales rheumaticae, ut Lumbago, Sciatica &c, facile a morbo de quo ſcribo diſtinguuntur.

CAUSAE REMOTAE.

Hae recte in praediſponentes dividuntur et excitantes.

Cauſa prediſponens illa peculiaris forma eſt, ille corporis habitus, illa propria conſtitutio, quae huic morbo praecipue obnoxia eſt. Temperamentum ſanguineum, a D. Gregory ita deſcriptum; (conſtitutione corporis pleniore; compagine molliore, cute delicata, tenui, molli, calida, venis magnis, conſpicuis, caeruleis &c.) in hunc morbum maxime proclive; Diatheſis phlogiſtica, vel tonus ſyſtematis arterioſi auctus, incolae caeli ſeptentrionalis; diaeta plena et lauta; exercitii parum; evacuationum ſolitarum diminutio aut

ſuppreſſio; venarum ſectiones ſolitae neglectae; perſpiratio minuta vel ſuppreſſa; diarrhoea periodica, haemorrhoides vel menſes repreſſi &c; quae cauſa ultima forſan praecipua eſt, cur tam ſaepe mulieres hoc morbo laborant. Qui ante rheumatiſmum paſſi ſunt, hujus reditui obnoxii ſunt, quamdiu plethora arterioſa manet, nam conſuetudinum ſyſtematis relinquit; quare quoque qui Opthalmia, Cynanche tonſillari, Catarrho, &c. affecti fuerint, his morbis poſtea obnoxii eſſe obſervantur. Nonnulli putarunt, evacuationes excedentes corpus huic morbo opportunum reddidiſſe, ob auctam irritabilitatem; ego vero nulla ratione concipere poſſum, quomodo diatheſis phlogiſtica, quae hujus morbi cauſa praediſponens maxime neceſſaria eſt, ullum nexum poſſit habere cum illa debilitate, quam evacuationes immodicae gignunt.

Cum hac prediſpoſitione neceſſe eſt ut jungantur cauſae excitantes, quarum frequentiſſimum frigus eſt, maxime cum humiditate conjunctum. Hinc morbus inducitur tempeſtate varia, veſtibus madidis, in quibus mortalis per aliquod tempus ſederit; expoſitione ad ſubitum frigus, poſt vehemens exercitium; ſi quis calido cubiculo ſedens, corpus calefactum frigidi aeris motui dederit, praeſertim dorſum lumboſque; domiciliis humidis, recenter conditis, et eruptionibus cutaneis retroceſſis.

CAUSA PROXIMA.

In variis morbis conſiderandis, nil forſan tam arduum eſt inventu et deſcriptu, ac cauſa eorum proxima.

De hac re multas opiniones defenderunt ſcriptores medici.

Diu ſententia valuit de lentore ſive tenacitate ſanguinis, tanquam cauſa proxima Rheumatiſmi. Alii propriam ſanguinis acrimoniam finxerunt.

Cullenus illuſtriſſimus, qui nuper obiit, has opiniones perfecte refutavit, poſuitque multa quidem ſatis arridentia de eadem re. Aſſerit cauſam rheumatiſmi eandem eſſe, ac inflammationis a ſtimulo directo non pendentis; frigus applicatum vaſa juncturarum praeſertim afficere, quippe quae, membrana celluloſa minus quam partes artes inter juncturas ſitae, tecta ſint; frigus porro extrema vaſa conſtringere, ſimulque in curſu eorum auctum tonum ſive diatheſin phlogiſticam gignere; unde auctus ſanguinis impetus et hujus tranſitui libero reſiſtentia oriantur, ideoque inflammatio et dolor; quibus addenda affectio quaedam ſingularis fibrarum muſcularium, quae videntur quodammodo rigere, et motus minus facile ſuſcipere, et inter hos dolore affici. Eadem affectio dolores ab una ad aliam juncturam propagare videtur, qui dolores gravius ſentiuntur in illis extremis vaſis, quae in juncturis ter-

minantur; quod oſcillationes ultra haec non propagentur.

Ut rem igitur finiam, cauſa proxima inflammatio videtur eſſe membranarum et aponeuroſeon, interdum et ligamentorum, quae etſi in ſtatu naturali parum ſenſibilitatis habeant, tamen inflammata, acute ſentiunt et graviſſimos dolores gignunt.

PROGNOSIS.

Licet hic morbus jure omnium phlegmaſiarum maximo dolore ſtipari credatur, tamen vix unquam lethalis eſt; ne dicam nunquam, qua verus rheumatiſmus acutus. Saepe autem cum morbis epidemicis junctus viſus eſt. Magnus Sydenhamus aſſerit varios morbos graſſantis epidemici naturae participes eſſe, et Clarus Gregorius nonnullos annis 1781 et 1782 lethales rheumatiſmos ita explicat, ut cum febre typho contagioſa tunc ſaeviente junctos credat. Veriſimile autem eſt typhum non rheumatiſmum mortem peperiſſe. Male curatus, aut in iis quos ſaepe ante adortus eſt, frequenter terminatur chronico rheumatiſmo pervicaci, quem ſaepe ſequuntur paralyſis, anchyloſis, et rigiditas non vincenda artuum affectorum.

Per metaſtaſin cerebrum, pulmones, aliave viſcera afficiens, peſſimus eſt. Sunt qui hoc negant fieri, aſ-

ſerentes tales affectiones a podagra, non a materia morbifica rheumatiſmi metaſtaſi mobili oriri.

Fortaſſe autem his facultas nunquam fuit tale exemplum videndi, nam rariora ſunt; quare in talem ſententiam abierunt. Natura et medela faelix exempli, in fine hujus libelli narrati, talem metaſtaſin revera fieri poſſe, his probabunt. Rheumatiſmus acutus ſemper fere reſolutione, vel exudatione terminatur: exempla ſuppurationis ſunt rariſſima, quum morbus maxime aponeuroſes tendineas afficit et ligamenta, ſuppurationi non obnoxia. Quamvis obſervarim in hoc morbo materiam gelatinoſam effundi; tamen patet hanc citiſſime aut abſorberi aut exſudari, quum tumores circa juncturas ſemper recedant. D. Storck exempla quaedam ſuppurationis memorat, in ulcera mali moris et perdifficilia ſanatu abeuntia. Non eſt quod credamus morbum unquam per gangraenam terminatum eſſe, aut per ſcirrhum. Saepiſſime idem morbus bene terminatur citraque ullos effectus malos, (niſi quod aeger facilius in poſterum eodem corripiatur) in hunc morem. Si conſtitutione bona fuerit, ſi morbis praeteritis non laeſus, ſi pyrexiae ſymptomata minus violenta, ſi veſpertinae exacerbationes minuantur, ſi ſomnus aegrum reficiat, et excretio per cutem generalis fiat et copioſa, et ſatis diuturna; ſi urina per integrum diem noctemque magnam copiam ſedimenti lateritii depoſuerit; ſi haemorrhagia vel diarrhaea pyrexiam minuerit; tunc finis morbi felix mox ſperandus.

MODUS MEDENDI.

Quum hic morbus evidenter conſtet affectione inflammatoria aponeuroſeon tendinearum et ligamentorum circa juncturas poſitorum, quam ingens diatheſis phlogiſtica comitatur; haec diatheſis tollatur neceſſe eſt.

Res maximi momenti hic loci conſideranda, diaeta aegroti eſt, quippe ſine qua, caetera medici auxilia nil profutura ſint. Quare quam curatiſſime potero hanc deſcribam.

REGIMEN.

Maxime neceſſe erit, ut aeger ab omni cibo animali abſtineat; nec permittantur leviſſima juſcula.

Etiam Butyrum, licet minima copia, pani toſto illitum, ſymptomata aſperavit. Quamvis ipſe aegrotus raro vel minimam cupidinem ſolidi cibi habeat, tamen cognati ejus, putantes eum dolore debilem reddi, vexare eum ſolent, varios cibos delicatiores miniſtrantes, ut dulciaria, appetitum creandi gratia. Quod ut evitemus, neceſſe erit monere eos, quam mali ſequi ſoleant effectus.

A vino, cardiacis, potu fermentato omnigeno ſedulo abſtinendum, etiam horum minima copia, eaque

dilutiſſima. Uno verbo, tota diaeta lacte et frugibus abſolvatur, quae ſatis variari poſſunt, ad taedium et nauſeam fugandum. Varia farinacea varietates praebent pergratas et cibi et potus; ut decoctum hordei, avenae tenuiſſimum, panada, aqua cum pane toſto; quod Angli vocant *flummery*; fructus conditi, ut robus ribeſiorum; poma cocta; liquor vulgo vocatus *Lemonade*, lac amygdalinum; quae et ſimilia feliciter uſurpari poſſunt. Sed potus omnium jucundiſſimus, et qui aegroto minime nauſeam creat, praeparatur e lacte vaccino, cocto, cujus ſerum, ope lactis ſeroſi, ſeparatum fuerit; vulgo vocatum *two milk whey;* et in Hibernia plerumque adhibetur pro potu ordinario in omnibus pyrexiis. Hunc potum ego fere ſemper aegrotis tam jucundum inveni, ut per diuturnum morbum, alium praebendi nulla anſa eſſet. Sitim extinguit perfecte, ventriculo pergratus eſt, et plerumque leniter alvum ducit; unde ejus uſus bonus erit ad diatheſin phlogiſticam fugandam. Multa exempla exſtant, in quibus infimae plebis Hiberni perfectam ſalutem recuperarunt, ſolo uſu hujus ſeri cum panis pauxillo ex tritico bene toſto.

Sydenhamus hanc diaetam egregie laudat.

Ab initio hujus morbi, aegri lecto committendi, nec ab eo removendi, niſi decubitu defeſſi; tum enim tollantur, dum recenter ſternatur. Per breve ſpatium tantum extra lectum ſint; et ſumma adhibeatur cura,

ne frigore rurſus icti, in eundem morbum recidant. Jam autem caetera, contra diatheſin hancce, remedia conſideremus, quorum princeps eſt.

VENAESECTIO.

Quae in nullo alio morbo tam certum auxilium eſt. Sydenhamus, qui omnium primus, hujus morbi, ut videtur, tractationem plene conſideravit, juſſit venaeſectiones fieri ſtatutis, ſingulorum, binorum, ternorumve dierum ſpatiis, ad quartam uſque vicem, ultra quam nunquam neceſſe erit progredi, niſi aegrotus calidiore regimine uſus fuerit. Pringle, cujus obſervationes medicae ſummam ſibi attentionem vindicant, longius adhuc progreditur. Ne mihi vitio vertatur, ſi ipſiſſima proferam verba.

"If the Rheumatiſm was attended with acute pains, "or ſwelling of the joints, the cure was chiefly to be "obtained by repeated and almoſt daily bleedings, "till the feveriſh heat and the pain were entirely re"moved, or made much eaſier.

"In this courſe we may proceed the more ſafefly, "as thoſe who are ſubject to this kind of Rheumatiſm, "are generally in the full vigour of life, and are ei"ther plethoric, or able to bear ſuch evacutions; add, "that frequent bleedings weaken the body leſs per"haps in this diſeaſe than in any other."

Licet tanti viri ſententiam, ut par eſt, ſuſpiciam, obſervandum tamen eſt, tam frequentes venaeſectiones nequaquam poſtulari; quae, e contrario, mala vix tollenda in ſyſtemate procrearunt. Credendum quidem milites, quippe qui maxime e robuſtiſſimis et valde vegetis hominibus conſtent, quorum vigor ſemper ſervatur quotidiano exercitio; vitaque dura, quum omnibus exponantur tempeſtatibus;—quam alii homines has evacuationes melius perlaturos. In vita tamen civili talis praxis minime idonea. His profluviis ſaepe iteratis, tanta ſaepe aegrotorum debilitas orta eſt; ut contraria tractandi ratio prorſus poſtularetur; datis meracioribus vinis ad periculum praeſentiſſimum propulſandum.

Alias quoque morbus degeneravit in invictum rheumatiſmum chronicum, cum convaleſcentia tardiſſima; inſuper Hydrops ſecutus eſt, ſalute, in quibuſdam exemplis, nunquam redeunte. Dum autem ſic commonſtrem, quam ſint ineptae et periculi plenae, venaeſectiones toties repetitae; obſervare debeo, venaeſectionem intra certos limites praeſtantiſſimum eſſe auxilium, et plerumque prorſus neceſſarium. In initio morbi, duodecim vel viginti unciae ſanguinis, ex orificio magno, mittantur, ſecundum aegri conſtitutionem et magnitudinem morbi.

Sanguis miſſus ſemper tunicae coriaceae habet, plus minuſve, eaeque pleuriticae perſimilis. Quod phae-

nomenon medicos ſaepe in errorem ducit, non in hoc morbo tantum, ſed et in aliis; quippe qui venaeſectiones eouſque continuent, donec haec cruſta diſpareat. Haec praxis quam ſit incerta vix eſt qui ignoret; nec mei propoſiti eſt illius phaenomeni minutiorem dare explicationem. Si, poſt ſanguinem miſſum, generalis diatheſis minuta videatur; ſi calor et ſitis minus urgeant; ſi magnum doloris levamen percipiatur; non erit quod plus ſanguinis detrahamus. Sin vero nulla vel parva tantum mutatio ſit, altera venaeſectio fiat die inſequente primae aequalis. Exempla perraro erunt, in quibus ulterius progrediendum; ſingula venaeſectio ut plurimum ſufficiet, ſi tractatio in genere rite fuerit inſtituta. Non abs re erit hic annotaſſe, in hoc morbo, ut in caeteris phlegmaſiis, ſingulam venaeſectionem largiorem, ſubita ſyſtematis inanitione facta, plus prodeſſe quam plures parciores. Dolore pervicaciter in uno loco ſaeviente, utilis erit venaeſectio topica, adhibitis hirudinibus, generali praegreſſa. Venimus nunc ad

EMETICA.

Quum in morbi initio ſaepe nauſea et vomituritio adſit, ideo poſt venaeſectionem Emeticum utile inventum fuit.

Emetica antimonialia hic anteferenda videntur

quum duplex propoſitum exſequantur, data parvis doſibus et brevibus intervallis; non enim ſolum ventriculum purgant, ſed et ſolent inteſtinorum contenta eliminare leniter; qua ratione uſus praecavetur.

CATHARTICORUM.

Quae in hoc morbo minime ſunt idonea, propter magnam moleſtiam et aegritudinem, quam aegris ſolent faceſſere; cujus dolor immenſus, ſi vel minime turbatus fuerit; rite conſiderandus. Quod ſi durante morbo, alvus adſtrictior fuerit, tollendum hoc per clyſma emolliens quotidie adhibitum, vel laxantibus mitiſſimis, ut chryſtallis tartari, manna, tamarindis, ſale polychreſto, rupellenſi, &c. quae dentur parvis doſibus, et juſtis intervallis repetantur, donec alvus reſpondat. Sic enim data optimos edent effectus, et viribus ſuis refrigeratoriis, ſymptomata generaliora multum diminuent.

Poſt has evacuationes multi egregii ſcriptores uſum nitri concelebrarunt, magnis doſibus et bene diluti, 2da. 3tiave quaque hora. Datum fuit ad drachmas decem, viginti quatuor horarum ſpatio. Aegroti, quibus haec methodus tractandi maxime profuit, robuſtiores fuerunt, et a noſocomiis caſtrenſibus collecti; ſaepe autem ventriculum nauſea afficere invenitur. Acida, quidem, ut aceti copia parva, puta hujus coch-

leare parvum, vel ſyrupus ſucci Limonum, ingratum illum ſenſum praecavebunt. Nitrum, ſic datum, interdum diureticum, interdum ſudorificum eſt; quocunque tamen modo operatur, non tantum prodeſt in genere, ut nupera monſtrarunt obſervata, quantum alii fecerunt ut expectemus. Symptomata quidem ſaepe mitigantur, at plerumque non diu, redeunt dolores veſpertino tempore, uti ſolent, aeque violenti ac antea. Adde quod medela, ſic inſtituta, longior fere ſemper fuit. Nil quidem tam deſideratur in hoc morbo, quam ea praxis quae et ſymptomatum violentiam levet, ſimulque citam et efficacem praebeat ſanationem. Mihi ſaepe facultas fuit hujus morbi decurſum obſervandi, et in varias tractandi methodos animum ſedulo advertere.

Mea enim intererat, ut hoc facerem, quippe qui iteratis vicibus morbi graviſſimis ſymptomatis vexatus fuerim.

Inter varia praxeos genera quae vidi, multum me movit efficax preparati cujuſdam ex antimonio exhibitio: hoc preparatum licet apud Gallos magni eſtimetur, apud nos negligitur et vix in praxin ſumitur: de quo dico, Kermes minerale eſt, Hoc remedium medici Corcagienſes principes ſaepe praeſcribunt, non in acuto tantum rheumatiſmo, ſed et poſt venarum ſectiones in Pneumonia, et feliciter quidem. Hujus urbis Pharmacopolae, Kermes, ut et Tartarum emeti-

cum ex Pariſiis invehunt; quum experientia docuerit, utriuſque doſes facilius ſtatui, minoreſque quantitates eundem affectum gignere, ac praeparatorum ex antimonio Londini factorum.

Poſt largam ſanguinis miſſionem, datur Kermes quadrans grani cum pauxillo ſacchari albi triti, in vaſculo ſeri; quod poſt duas horas iteratur. Si lenis nauſea non ſentiatur, vel dejectio laxa fiat, augetur copia ad trientem grani, poſt ad ſemigranum, et ſic porro, donec nauſea levis promoveatur.

Eadem copia, ſecunda quaque hora, Kermes repetitur, uſque ad horam vigeſimam quartam, vel quadrageſimam octavam, interpoſito ſaepe potu ſeroſo tepido. Quodſi Kermes vomitum vel dejectionem nimiam ciet, per quatuor ſexve horas omittitur, poſtea copia minori, ſolitis periodis repetendum.

Plerumque poſt doſin ſecundam tertiamve hujus pulveris, conſtrictio cutis tollitur, et lenis fit Diaphoreſis, generalis mox futura. Interim lecti lintea ſubmoventur; aeger induſio laneo induitur; caeterum ſtrata lecti levia ſunt.

Eadem Diaphoreſis manet, non multum aucta, per viginti quatuor horas, vel etiam duos dies; quo tempore aeger magnum levamen percipit. Pergitur in uſu pulveris, ſed majoribus intervallis, puta quatuor ſexve horarum, aegroto, adhuc ſerum, vel alium potum leviorem ſimilem quoties lubet, bibente. Hac ratione

morbus paulatim decreſcere videtur; pulſus fit latus et mollis, et minus frequens. Urina deponit ſedimentum lateritium ſatis largum; dolores redeunt minore violentia, et minus diuturni, et in multis exemplis paucis diebus ex toto diſcedunt. In conſtitutionibns robuſtis, altera venaeſectio ſaepe poſtulabitur, dum haec fiant, quae ſic efficaciora erunt. At licet ita generalis Diatheſis ſublata fuerit, tamen nonnunquam manet aliqua praeter ſolitum irritabilitas, in partibus antea affectis et reditus doloris et tumoris, licet multum imminutorum, tamen moleſtus eſt. Tunc laudatum nomine Doveri pulveris compoſitum, ſi rite detur, vix non ſemper felicem eventum gignit. Optime dari videtur ad ſcrupuli doſin, octava quaque hora repetendum. Debet aeger ab omni potu aliquamdiu abſtinere, poſt unamquamque doſin, ne nauſeam creet. Hoc remedium largum ſudorem eliciet, quam minimo calore dirigendum; ſed pedes ſemper bene tegantur.

Sudor continuetur uſque ad 48vam horam, ſi aeger eum bene ſuſtinere videtur; plerumque tamen viginti quatuor, trigintave horae ſufficient. Maxima opus erit cura, ne per aliquid tempus in poſterum aeger frigido aere ſtringatur; illique perjucundum erit induſium laneum et ſtrata lanea mutaſſe. Quae autem ſufficiuntur, debent bene igne ſiccari.

Quod ſi dum ſudor provocetur, aegri vires deficere videantur, ſubinde detur pauxillum vini. Per totum

hujus tractationis decurſum, ſi alvus adſtricta ſit, quod plerumque fit, poſtulabitur Enema emolliens, vigeſima quarta quaque hora, quod perutile erit, et multum tribuet ad morbum tollendum.

Nullus haeſito dicere hanc methodum plerumque felicem habituram eventum. Pro me ſaltem dicam, me iterata vice per ſex ſeptimanas duaſve menſes cubiculo fuiſſe detentum, tamen noviſſime hoc morbo afflictum, poſt ſeptem dies foras ambulaſſe, ſumto kerme ut ſupra dictum fuit. Nec aliud ſymptoma reſtabat, praeter aliquam debilitatem, qua mox liberabar.

Quaecunque medici cura et attentio ſint, magnam diſpoſitionem habet morbus in quibuſdam conſtitutionibus in chronicum ſtatum abeundi. Hujus libelli limites plenam illius expoſitionem recuſant, tamen pauca verba jure dicenda erunt de modis quibus, ne degeneret, praecaveatur; unde inducor quoque, ut multa applicata in hoc modo uſurpari ſolita leviter attingam. Multa externe applicata ſunt, ut partes in hoc morbo affectae leventur, qualia ſunt fomenta, linimentum volatile, oleum camphoratum &c. Sed in Rheumatiſmo acuto, licet dolores aliquantiſper levare videantur, tamen fere certo metaſtaſin morbi efficiunt ad partes alias, forſan aucto periculo. Veſicatoria adhibita ſunt, raro cum felici eventu, niſi ubi dolores pervicaciter unum locum occupaverant.

Poſt idoneas evacuationes forſan balneum calidum

prodeſſet; hoc autem utendi locus non datur, propter ingentem aegri dolorem, quem crearet. Pediluvia ſaepe tentata fuere; ſed aut nullo effectu, aut peſſimo, aſperatis ſymptomatis.

Panni lanei recentis juncturis affectis applicationem ſemper perutilem inveni. Hic, ſi adhibeatur, per totum morbum retinendus erit, et unaquaque junctura ſemel affecta, hoc tecta manet, donec aeger ſalutem recuperarit. Dolorem minuit, largam humoris excretionem excitat a ſuperficie partis; quae excretio videtur mali terminatio naturalis eſſe.

Lana paulatim humore impleta recenti ſubinde mutetur, et quidem citiſſime, ne admiſſus aer ingentem dolorem pariat. Reperi laneam antea admotam, licet lota fuerit et optime ſiccata, rurſus applicatam dolorem non ut initio levare, ſed nova opus eſſe. Ut eventum ſcirem, pannos bene lotos ſulphureis vaporibus implevi, magnoque gaudio ſenſi, illos novis non eſſe poſthabendos; cujus et pauperibus et noſocomiis utilis cognitio videtur. Haec methodus ſanationem promovere videtur, continuam excretionem e cute partis affectae ciendo. Quare acrimonia illa peculiaris, quae, ſi ita dicere fas ſit, in ſyſtemate latet, minuitur; ſaltem inflammatio decreſcit et dolores multum levantur. Haec è cute excretio, initio larga, ſenſim minuitur; ita ut poſtremo nil praeter mollitiem

nitidam appareat, quo tempore morbus pene deſiit.

Sub finem, magnum propoſitum hoc eſt, cavere ne morbus chronicus fiat; in quem finem quam citiſſime conſtitutio roboretur. Sequitur corticem peruvianum, tonicorum facile principem, indicari; ex quo omnia ſuadent utilitatem expectare, praeſertim quum in hoc ſtadio morbus ſaepe intermiſſiones habeat, ita ut dolores quoſdam, una alterave junctura ſecundo quovis die ſentiat. Licet autem cortex interdum bonos effectus prodat, tamen ſaepe ſecus eſt, doloribus potius auctis. Hic gummi guiacinum plerumque prodeſt; quod optime exhibetur in doſibus ſcrupuli ad ſemidrachmam, cum mucilagine gummi arabici tritum, et in hauſtum, cum pauxillo aquae cinnamomi tenuis et ſyrupo, compoſitum. Cum alvus ſaepe deficiat, hoc remedium, hora ſomni datum, plerumque ſedem laxam praebet, vel interdum duas, craſtino mane.

Per tres, quatuor pluresve noctes ordine repetitur ſimili effectu, quo reliquae morbi ſaepe fugantur. Interim cito appetitus redit, et tunc levis diaeta nutriens, cum pauxillo vini permittitur. Aeger bene tegitur, et extra lectum retinetur quantum fieri poteſt. Debet etiam levi exercitio uti, in cubiculo, ope ſervi. Utatur hoc exercitio interjectis intervallis, quam ſaepiſſime poteſt, ſubinde ſeſe lecto ad requiem committens. Paucis diebus ſatis bene graditur, appetitus augetur, et cito robur acquirit. Artuum frictiones, et ſtrigilis

uſus, quamprimum hos perſerre poterit, admodum utiles erunt. Simul ac tempeſtas ſaverit, foras vehatur; et quamprimum equo ſedere potuerit, iſto exercitio utatur, quod perutile invenitur. Tempeſtate favente, frigidum balneum, mane quovis adhibitum, ſalutem priſtinam reddet.

Quod ſequitur, exemplum memorabile rheumatiſmi acuti, ſpero medicis non ingratum fore.

Foemina, viginti quinque circiter annos nata, quae ſemper ſana et prae caeteris hilaris fuerat, menſe Octobris, anno 1779 infantem enixa eſt. Paucis ſeptimanis poſt, perfecta, ut videbatur, ſalute fruens, millia quaedam paſſuum equo vecta eſt; poſtea vero magnum torporem extremorum inferiorum, cum doloribus torquentibus circa genua, conqueſta eſt. Pedes et crura aqua tepida ſubmergebantur, cui pauxillum aceti additum fuit, horaque ſomni ſerum lactis tepidum propinabatur. Hac ratione extremis levatis, brevi poſt abdomen dolores ſaevi corripiebant; contra quos fomentis utebatur, et miſtura aperiente. Sequebantur liquidae ſedes quaedam, mitigatis abdominis torminibus. Inſequente veſpere variae extremorum juncturae dolore, rubore, tumore afficiebantur, quae mane minuebantur, et die ſequente abdomen iterum doloribus occupabatur. Contra haec mala, varia medicamina praecepta ſunt, quibus mitigata quidem ſunt,

ita tamen ut redirent ſemper. Aliquanto poſt invaſit Diarrhaea, dolorum abdominalium comes. Diverſis temporibus, emetica, opiata magnis doſibus, antimonialia variis formis, Cortex peruvianus, gummi guiacinum, enemata anodyna et mucilaginoſa, fomenta, et quaecunque alia remedia vel minimam auxilii ſpem ſuggerebant, data ſunt, citra effectum permanentem.

Quamvis omnia tentarentur, pejus ſe habuit, juncturae cum inferiorum tum ſuperiorum extremorum alternatim afficiebantur; his doloribus ſemper cum torminibus et diarrhaea vicem mutantibus.

Diarrhaea in Dyſenteriam degenerare viſa; dejectionibus mucoſis, ſanguineis, et faetidiſſimis factis. Hoc miſero ſtatu, circa octo ſeptimanas erat; cognati et amici de ſalute ejus deſperabant, morte quavis hora expectata Sed amicus intimus cum meus, tum et ejus, me, ut eam viſerem, orabat. Viſi, licet invitus, nulla ſpe auxilii ſuperſtite. Examinanti mihi, carpi cernebantur tumore, rubore et dolore ingentibus affecti; itidem genua; vox tam debilis, ut vix audiri poſſet; quaſi frequenti gemitu conſumpta eſſet; corpus macrum, licet minus ac quis crederet; lingua alba; magna ſitis, et urina coloratiſſima; diarrhaea ex paucis horis abſens. Pulſus parvus, frequens, ſed duriſſimus, cum totius corporis ſuperficiei ardore urente. Ex quibus ſymptomatis morbum rheumatiſmum

acutum judicavi. Venaeſectionem propoſui; et amicis ejus conſentientibus, circa unciae octo ſanguinis detractae ſunt, denſa cruſta coriacea tecti. Levabatur fere ſtatim et poſt duas circiter horas locuta eſt non ſine hilaritate: pulſus mollior fiebat; conqueſta vero eſt nauſeam et malum oris ſaporem. Praebui tartari emetici Pariſienſis quadrantem grani, quod paucis minutis operatum eſt, ejecta magna copia bilis viridiſſimi coloris, et odoris foetidi. Poſtea levata, in ſomnum profundum incidit per aliquot horas, a quo refecta et expergefacta melius ſe habere coepit. Die ſequente pulſus mollis, latus et multo minus frequens, ſitis valde imminuta; temperamentum cutis aequius, perſpiratio liberior; urina largam ſedimentum depoſuit, diarrhaea modica, nulla tormina. Veſpere quaedam juncturae affectae, ſed levius.

Potus conſtans ſerum lactis erat, ſumebatque ſcrup. nitri purif: 2da quaque hora; nocte, magna diaphoreſis ſecuta eſt, quae die poſtero continuavit; inter quam largiter hauſit ſerum, (nam nitrum propter ventriculi nauſeam amovebatur) pulſus naturalis ſed debilis, lingua nitida, ſitis nulla, diarrhaea fugata; et urina ſine intermiſſione ſedimentum lateritium deponebat; appetitu cibi gaudebat; accepit levem Panada, et cort. peruv. ſemidrach. 3tia quaque hora. Sic perexit per aliquot dies, doloribus noctu interdum urgentibus;

corticem ſumere noluit. Praebui gummi guiacini ſemidrachmam cum mucil gum. Arab. triti, forma hauſtus, hora ſomni ſumendi.

Nox placidior, unica tantum liquida ſedes poſt hauſtum, qui ſine intermiſſione per quindecim noctes repetitus, poſtea foeminam perfecte ſanam reddidit. Ex quo tempore ſalutem retinens multos liberos peperit.

F I N I S.